

Muzeum v Horách Matky Boží

Hory Matky Boží jsou navzdory pouhé stovce stálých obyvatel skutečným městem; někdejší hornická osada zvaná Montes Mariani či Městečko naší milé Paní (Bergstadt unserer Lieben Frau) byla na královské horní město povýšena již v roce 1522. Jak rychlý byl vzestup těžby stříbra, tak strmý byl i její pád – první doly byly zakládány kolem roku 1520, ale už po dvaceti letech se ložiska vyčerpala. Bývalí horníci se pak začali věnovat řemeslům – byli tu například zruční ševci a punčocháři, podomácku se spřádala ovčí vlna, vyráběly se dřeváky, dýmky, cigaretové špičky, nebozezy, perleťové knoflíky či krabičky pro sušickou sirkárnu. Historii zvláštního města s ještě neobvyklejším jménem přibližuje expozice místního muzea. V mnoha směrech se podobá Horám Matky Boží – je malé, ale zajímavé. K vidění je například maketa důlního díla, sbírka hornického nářadí, repliky kahanů a vzorky rudy, přehlídka starých domácích řemeslných děl či světelná výmin-káře. Muzeum dokumentuje i pozoruhodně bohatý kulturní a společenský život místních obyvatel. Kromě tělovýchovných a hasičských spolků, Čtenářské besedy, Okrašlovacího spolku a dalších tady existoval též Divadelní spolek J. K. Tyla. Nejzajímavějším exponátem muzea je patrně divadelní opona z roku 1900, zachycující pohled na středověké Hory Matky Boží. Oponu namaloval zdejší rodák, malíř pokojů Jan Valdman.

Otvírací doba: ★
cenová hladina: ★
Hory Matky Boží 64, 341 42 Velhartice
tel.: 376 594 431

Záchranná expozice lidové architektury jihozápadních Čech v Chanovicích

Dobové svědectví o lidové architektuře z konce 18. století podává skanzen v Chanovicích, zatím jediný areál tohoto druhu na Šumavě i v celém Plzeňském kraji. Spravuje jej **Vlastivědné muzeum Dr. Hostaše v Klatovech** (o něm více v samostatném hesle v této kapitole), které se myšlenkou na realizaci expozice lidové architektury zabývalo již během druhé poloviny 19. století. Skanzen údajně měl připomínat dnešní dřevěné městečko v Rožnově pod Radhoštěm a bylo pro něj vybráno místo v zahradách kolem muzea anebo v Anníně u Sušice. Když v roce 1990 muzeum získalo barokní panskou sýpku v Chanovicích a posléze i vhodný pozemek na okraji obce, plány se změnily.

Expozici se podařilo vybudovat zejména díky dobrovolníkům, kteří se do Chanovic sjíždějí pravidelně v průběhu roku a hlavně v létě na pracovní naučné tábory. Smyslem skanzenu je přiblížit návštěvníkům pomocí tehdejších předmětů či zemědělských strojů život lidí před zhruba dvěma sty lety. V budoucnu by ovšem mohl sloužit také jako školicí středisko pro zájemce o kurzy rukodělných prací, protože až na štipování a pokládání šindelového střešního pláště si tu pracovníci muzea a dobrovolníci vše dělají sami.

Po dokončení má být v celém areálu třicet objektů. Dnes už stojí například roubená kůlna se stodůlkou a sušárna na ovoce z Měčína, roubené špýchary z Petrovic, Přetína a Svrčovice, stodola z mlýna v Nezdicích či obytná chalupa z Čachrova, najdete tu rovněž kopii dřevorubeckého sezonního srubu, výklenkovou kapli, dva křížky a smírčí kříž. V nejbližších letech by skanzen měla obohatit například vstupní usedlost se zázemím pro návštěvníky. Areál je zatím volně přístupný, prohlídku s průvodcem je třeba objednat předem.

▼ Skanzen v Chanovicích

Po stopách stříbra v okolí Hor Matky Boží

Hory Matky Boží leží přibližně v polovině cesty mezi Velharticemi a Hrádkem u Sušice; od hradu Velhartice (více o něm v kapitole **Hrady a zámky**) to sem je jen pár kilometrů. Muzeum na náměstí je prvním z celkem dvanácti zastavení naučné stezky, vytyčené v roce 2000. Pokud se vydáte po její trase, objevíte zbytky zaniklých důlních šachet na těžbu stříbra v lesích severně od obce i na stráních vrchu Křížovka. Stezka vás také dovede ke kostelu Jména Panny Marie, ke kapli Proměnění Páně na návrší Kalvárie a k místní křížové cestě; autorem čtrnácti obrazů v kapličkách jednotlivých zastavení je Jan Valdman, tvůrce divadelní opony z místního muzea. Z řady míst naučné stezky se otvírá výhled na krásné šumavské scenerie; spatříte rozhlednu Svatobor, hrad Velhartice či kostelík na Zdouni. Pokud se budete dobře dívat, spatříte i hrad Kašperk, a bude-li vám navíc přát počasí, můžete zahlédnout dokonce i vzdálené vrcholky Alp.

Chanovický poklad

V roce 1717 získali chanovické panství Rummerskirchové; právě jim patří hlavní zásluhy za barokní přestavbu zámku i za vybudování okolního anglického parku s altánem a jezírky. Pokud vás zajímají věci tajemné a dosud neobjevené, tak vězte, že když v roce 1789 Rummerskirchové prodávali Chanovice novému majiteli, objevila se v kupní smlouvě zmínka o chanovickém pokladu. Podle této listiny měla polovina patřit majiteli panství, druhá polovina šťastnému nálezcovi.

Jak Jan Žižka u Chanovic zabloudil

Kopcovitá krajina kolem Chanovic s úžasnými výhledy na Šumavu, stovkami kamenitých pahorků, smíšenými lesy a starými cestami, které lemuji trnky, lísky a šípkové keře, je typickým obrázkem Pošumaví. Legenda vypráví o snaze Jana Žižky nalézt a vyplnit chanovickou tvrz, kterou zahlédl z **hradu Rabí** (o něm více v kapitole **Hrady a zámky**). Jenže pestrá krajina s četnými vrcholky a hustými lesy ani po velké námaze Žižkových pátracích oddílů své tajemství nevydala. Že to bylo dlouhé hledání, dosvědčuje fakt, že kdysi u Rabí prý dodnes leží velký žulový balvan, kde Žižka při čekání na návrat svých průzkumníků vyseděl důlek.

Kulturní léto a Den řemesel v Chanovicích

Od června do září v chanovickém zámeckém areálu probíhá kulturní léto s řadou koncertů, divadelních představení a výstav výtvarných děl a fotografií. První červencovou sobotu se sem navíc můžete vypravit na Den řemesel, kdy tu své řemeslné dovednosti předvádí víc než padesát odborníků z nejrozmanitějších oborů. Většina výrobků se dá koupit přímo na místě, program doplňují šermíři, zbrojníci, hudebníci, loutkoherci a tradiční české speciality.

Červená brána v Horažďovicích

Horažďovice, povýšené na město již roku 1292, byly v minulosti obehnané mohutnými hradbami. Raně gotické opevnění z přelomu 13. a 14. století, jehož délka přesahovala 1300 m, se na několika místech dochovalo dodnes. Cennou památkou je především Červená brána, uváděná jako druhá nejstarší – případně vůbec nejstarší – dochovaná městská hradební brána v Čechách. Stojí na severním okraji historického centra, takže podle směru se jí říkalo také Pražská.

▼ Červená brána v Horažďovicích

Muzeum řemesel na zámku v Chanovicích

V Chanovicích stávala gotická tvrz Chanovských z Dlouhé Vsi, přestavěná později na barokní zámek. V zámku sídlí místní základní škola, další prostory jsou využívány pro společenské a výstavní akce. V zrestaurovaných sklepeních je instalována stálá expozice tradičních lidových řemesel Pošumaví; tady zjistíte, s jakými nástroji pracovali truhláři, sedláři, tesaři, kováři, kameníci, hrnčíři a další. Muzeum typických řemesel tohoto kraje vhodně doplňuje rozrůstající se skanzen.

Otvírací doba: ☀
cenová hladina: ★
341 52 Chanovice
tel.: 376 514 353
e-mail: obec.chanovice@email.cz
www.chanovice.cz

Městské muzeum Horažďovice

Když hrad Prácheň (více o něm v kapitole **Hrady a zámky**) ztratil postavení správního střediska oblasti, život Prácheňska se začal postupně soustřeďovat do malé trhové osady na úpatí vrchu Prácheň – do Horažďovic. Kromě **Červené brány** (více o ní v boční liště) tu objevíte třeba **aquapark** (o něm více v kapitole **Koupání a vodní radovánky**) nebo pěkně opravené masné krámy, které bývaly běžnou součástí středověkých měst, ale dnes je můžete spatřit jen výjimečně. V jednom křídle původně renesančního, barokně přestavěného zámku sídlí Městské muzeum. Zámecká trasa zahrnuje velký sál s freskovou výzdobou, kapli s barokním oltářem a nástropní freskou, zámecký pokoj s ukázkou interiéru z 18. století, modrý salonek s freskovou výzdobou a loveckou chodbu. Ve zbývajících prostorech je instalována expozice dokumentující historii Horažďovicka, novinkou je mineralogická sbírka a část mapující život místní židovské komunity. Patrně nejzajímavější a v České republice poměrně ojedinělá je část věnovaná chovu vyhlášených otavských perlorodek. Otava totiž nebyla jen zlatonosná řeka; až do druhé světové války bývaly v říčním rameni zvaném Mlýnská stoka, oddělujícím ostrov a park od města, rozsáhlé kolonie perlorodek. Nejstarší zprávy o jejich chovu pocházejí z roku 1594. Výlov perlorodek byla zábava, určená výhradně místní vrchnosti; ostatně o významu této kratochvíle svědčí fakt, že v letech 1809 a 1818 se výlovu účastnil sám císař František I. Perlorodky se lovily v pěti- až desetiletých intervalech, později každé tři roky. Při posledním výlovu v roce 1944 bylo vytaženo 20 tisíc kusů a získáno několik desítek kusů perel.

Otvírací doba: ▲
cenová hladina: ★
Mírové náměstí 1, 341 01 Horažďovice
tel.: 376 512 271
e-mail: muzeumhd@seznam.cz
www.sumavanet.cz/muzeumhd

▼ Jedno z řady malebných horažďovických zákoutí

Městské muzeum v Horažďovicích ▼

Adalbert Stifter (1805–1868)

Rod předků rakouského prozaika, básníka a malíře žil na Šumavě od druhé poloviny 17. století; do začátku 19. století se v domě vystřídalo šest generací předků. Stifter byl syn tkalce a obchodníka se lnem. Jeho dětství skončilo záhy a poměrně drsně. Když bylo Stifterovi dvanáct let, jeho otec zahynul při neštěstí na obchodní cestě a Adalbert se jako nejstarší syn musel začít starat o hospodářství. Vlivem místního osvětleného učitele však krátce na to odešel na studium. Absolvoval gymnázium a vstoupil na vídeňskou univerzitu, ale mnohostranné zájmy o různé vědní obory způsobily, že nedostudoval. Stal se vychovatelem, mimo jiné v rodině Metternichů, zabýval se malířstvím a psal verše. První povídku vydal až v pětatřiceti letech, ale pak už psal prózu pravidelně. Byl patrně ryzí puntičkář a perfekcionista, který většinu svých děl stále přepisoval a upravoval. V roce 1848 se usadil v hornorakouském Linci, kde získal místo zemského inspektora obecných škol.

Na šťastná léta v Horní Plané a na Šumavu nikdy nezapomněl; po celý život se sem vracel a šumavské motivy se opakovaně promítaly v jeho malířské i literární tvorbě. Proslavil se především barvitým a mnohovrstevnatým líčením divoké, nedotčené a přesto harmonické krajiny.

www.stifter2005.at

▲ Pomník Adalberta Stiftera nad Plešným jezerem

Rosenauerův mlýn v Horažďovicích

V Horažďovicích na břehu řeky Otavy je známé vodácké tábořiště a u něj stojí Rosenauerův mlýn. Je pojmenován po původním majiteli Josefu Rosenauerovi, tvůrci důmyslných vodních děl, **plavebních kanálů Schwarzenberského a Vchynicko-tetovského** (o nich i o Josefu Rosenauerovi více v kapitole **Technické památky**), které umožňovaly plavit dříví z nedostupných částí Šumavy až do Prahy a do Vídně. Jeho potomci v mlýně hospodařili až do roku 1950 a nedávno se tam jeden z nich vrátil. Jmenuje se Josef Kotlaba, rodinnou památku postupně opravuje a vybudoval v ní malé muzeum, mapující vývoj mlynářského řemesla. Pokud se do Rosenauerova mlýna vypravíte, poznáte historické zařízení původního mlýna i funkční vodní stroje. Kromě fotografií tu jsou k vidění výuční a živnostenské listy, nářadí a stroje k opracování mlýnských kamenů, výtah, v jehož kapsách se zrní stěhovalo z patra do patra, a také starý naftový motor, který pracoval, když řeka zamrzla.

Otvírací doba není pevně daná; mlýn bývá otevřen samozřejmě především v letních měsících, kdy Otava ožívá díky vodákům, prohlídku je možné kdykoliv objednat telefonicky.

Otvírací doba: ☉
cenová hladina: ★
341 01 Horažďovice
tel.: 777 610 975
e-mail: kotlabat@seznam.cz
<http://rosenauer.otava.info>

Památník a rodný domek Adalberta Stiftera v Horní Plané

Památky spjaté s životem a dílem Adalberta Stiftera jsou vyhledávaným cílem mnoha domácích i zahraničních návštěvníků Lipenska – a v Horní Plané i v okolí poznáte, že místní si svého slavného rodáka neobyčejně váží. Ostatně nejstarší pamětní deska byla na Stifterově rodném domě odhalena již v srpnu 1868, tedy pouhých několik měsíců po spisovatelově smrti. Památník v rodném domku byl slavnostně otevřen přesně 155 let po Stifterově narození, 23. října 1960. V průběhu dalších let byla expozice několikrát pozměněna, naposledy v roce 2005, kdy v oblasti okolo hranic Horního Rakouska, Čech a Bavorska řadu měsíců probíhaly velké oslavy 200. výročí narození – Stifterův rok. Dvoujazyčnou stálou expozici, která připomíná osobnost i dílo Adalberta Stiftera ve vztahu k rodišti a rodnému kraji, doplňují menší krátkodobé výstavy. Památník Adalberta Stiftera je pobočkou Regionálního muzea v Českém Krumlově.

Otvírací doba: ▲
cenová hladina: ★
Palackého 21, 382 26 Horní Planá
tel.: 380 738 473
e-mail: stifter@horniplana.cz
www.horniplana.cz

Stifterovy stezky

Asi čtyři kilometry dlouhá stezka vede od rodného domku Adalberta Stiftera přes náměstí k vrchu Dobrá Voda nad Horní Planou, kde je Stifterův park s pomníkem. Cesta pokračuje kolem barokní poutní kaple Panny Marie Bolestné k místu, kde kdysi stával Stifterův smrk, a dál lesem ke Stifterovu buku, odkud se vrací zpět k rodnému domku. Na stezce je rozmístěno několik informačních panelů, z několika míst se otevírají zajímavé výhledy na Lipenskou přehradu s kulisou šumavských vrcholů. Pokud dáváte přednost cyklistice, můžete se vydat po stopách Adalberta Stiftera na kolech. 66 km dlouhá trasa vede od rodného domu k přívozu přes Lipenskou nádrž a dál přes Přední a Zadní Zvonkovou do osady Svatý Tomáš ke zřícenině hradu Vítkův Kámen (o něm více v kapitole **Hrady a zámky**), přívozem do Frymburku a přes Černou v Pošumaví zpět do Horní Plané. Od roku 1998 existuje také cykloturistická stezka A. Stiftera z bavorského Wegscheidu přes rakouský Ulrichsberg do Horní Plané, vypravit se můžete i k **pomníku Adalberta Stiftera nad Plešným jezerem** (o něm více v kapitole **Přírodní zajímavosti**).

Kulturní a informační centrum
Náměstí 8, 382 26 Horní Planá
tel.: 380 738 416, 723 864 398
e-mail: kic@horniplana.cz
www.horniplana.cz

Toulání po Horažďovicích a okolí

Město nabízí dva okruhy pro pěší turistiku, vhodné i pro rodiny s dětmi. Oba mají společný začátek na náměstí u kašny, kde je také rozcestník pro všechny turistické trasy. Označeny jsou červenými a zelenými psaníčky. Červený okruh vede k Otavě, okolo kapličky sv. Anny s pramenem léčivé vody, přes Svaté Pole a okolo rybníka v Boubíně pod vršek Svítník s rozhledem na Brdy. Podíváte se i na Prácheň se zbytky župního hradu a jednoho z nejstarších kostelíků z doby Cyrila a Metoděje. Okruh měří jedenáct kilometrů.

Zelený okruh vede přes zámek, panskou zahradu a zámecký park Kinských a můžete se na něj klidně vydat i s kočárkem; pohodlná, 6 kilometrů dlouhá cesta vede většinou po rovině podél řeky Otavy.

Informační centrum Horažďovice
Zámek 11, 341 01 Horažďovice
tel.: 376 513 666
e-mail: ic@horazdovice.cz
www.sumavanet.cz/ihorazdovice
www.sumavanet.cz/horazdovice

Odkud vzaly svůj název Kašperské Hory?

Hornická osada Hory Rejštejnské (Reichenstein, Bergreichenstein) prožila největší rozmach během 14. století, kdy v okolí jako houby po dešti vyrůstaly zlaté doly. Za Jana Lucemburského byly Hory Rejštejnské povýšeny na město; získaly pečeť, znak a díky nadmořské výšce 704 m také statut nejvýše položeného gotického města v Čechách. Když koncem 16. století získaly Hory Rejštejnské titul královského města, postavili si místní pěknou renesanční radnici a znak hrdě umístili spolu se znakem království do později upravených barokních štítů. Když v roce 1616 město koupilo tehdy značně zpustlý hrad Kašperk (o něm více v kapitole Hrad a zámek), změnilo svůj název na Kašperské Hory.

Městské kulturní a informační středisko
Náměstí 1, 341 92 Kašperské Hory
tel.: 376 503 411
e-mail: informace@kasphory.cz
www.sumava.net/khory/mekis
www.sumava.net/khory

Muzeum historických motocyklů a hraček v Kašperských Horách

▲ Muzeum motocyklů
v Kašperských Horách

V motocyklovém muzeu vás čeká hned několik překvapení najednou – nejenom že nahlédnete do největší expozice historických motocyklů v České republice, která i s pobočkami v Železně Rudě a Bečově nad Teplou zahrnuje přes 150 motocyklů, přibližně 60 historických jízdních kol a několik automobilů, ale navíc vás oslní nevšední interiéry. Muzeum je totiž umístěno v atypickém půdním prostoru, který je jedinečnou ukázkou špičkové práce starých šumavských tesařů. Složitý krov dosahuje výšky až 14,5 m a byl sestaven bez zatlučení jediného kovového hřebíku. Některé vystavené exponáty jsou jediné dochované exempláře v České republice, a pár strojů si dokonce nemůžete prohlédnout nikde jinde na světě. Znalce potěší motocykl JAC 500 z roku 1930, o dva roky starší motocykl Wagner 250 s čtyřtakovým motorem OHC nebo řemenový Wanderer z roku 1913. Raritou sbírký Zdeňka Bála je čtyřválcový motocykl značky Ariel vyrobený v roce 1931, který díky luxusnímu provedení znalci považují za Rolls Royce mezi motorkami. Součástí expozice je i kolekce historických jízdních kol; tady vás zaujme třeba takzvané vysoké jízdní kolo od firmy Kohout z roku 1890, kde přední kolo dosahuje průměru zhruba 160 cm. Za zmínku stojí rovněž řetězové kardanové kolo firmy FENDT či dřevěné jízdní kolo barona von Dreise.

V druhé části muzea vás čeká stálá expozice dřevěných hraček, loutek a loutkových divadel (více o ní v kapitole Když cestujete s dětmi). Muzeu historických motocyklů a loutek v Železně Rudě je věnováno samostatné heslo v této kapitole.

Otvírací doba: ☀
cenová hladina: ★
Vimperská 12, 341 92 Kašperské Hory
tel.: 606 737 041, 376 582 255
<http://motomuzeum.sumava2000.cz>

V muzeu historických motocyklů v Kašperských Horách si přijde na své i naprostý laik. Co říkáte například Čechii pro tři osoby, nejdelšímu vyráběnému motocyklu na světě? ►

Muzeum je muzeum, ale cenné body sbírají Kašperské Hory také díky bohatému výběru z řady restaurací a cukráren. Ve stejném domě jako muzeum historických motocyklů, hraček a pivních lahví je například stylová pizzerie. Ani tady si ovšem neodpustíme upozornění na nějakou zajímavost – hodovat totiž budete v bývalých sklepních prostorech se sloupy ze 14. století. Bez povšimnutí byste neměli projít ani kolem pamětní desky na průčelí domu, připomínající, že právě v tomto domě s rodiči žil mladík jménem Karel Klostermann, budoucí známý spisovatel.

Muzeum Šumavy v Kašperských Horách

Stálé expozice muzea na kašpersko-horském náměstí jsou věnovány přírodě Šumavy – mineralogii, geologii, botanice a zoologii. Zároveň se tu můžete seznámit s historií regionu, slavnou érou těžby zlata v okolí Kašperských Hor a s tradičními řemesly Šumavy. Jedinečná sbírka secesního skla z blízké sklárny v Klášterském Mlýně představuje zašlou slávu šumavského sklárství, zajímavé jsou i obrazy, rytiny a litografie ze staré Šumavy minulých staletí.

Součástí muzea je galerie v sousední budově; tam je k dispozici též prodejna suvenýrů, upomínkových předmětů a replik historického skla. Muzeum Šumavy v Kašperských Horách tvoří s dalšími expozicemi v Sušici a v **Železném Rudě** komplex pod společným názvem **Muzeum Šumavy** (více o nich v samostatných heslech v této kapitole).

Šumavské pivovarnické muzeum v Kašperských Horách

Maličké muzeum, sídlící ve stejné budově jako **Muzeum historických motocyklů a hraček v Kašperských Horách** (více v samostatném hesle v této kapitole) je místem, kde srdce každého pivaře zaplesá nadšením. Najdete tu totiž všechno, co k pivu patří – sbírku pivních sklenic, püllitrů, tupláků a mázů z let 1890–1950, historické předměty i reklamní cedule a obrazy ze starých hospod a pivovarů a konečně i interiér klasické hospody z třicátých let minulého století s kulečníkem a originálním výčepním pultem.

Klenotem muzea je kolekce 352 historických pivních lahví z let 1870–1930, kterou majitel muzea a sběratel Pavel Kubaň shromáždil během řady let a dnes představuje největší expozici pivních lahví v České republice.

Malé i velké návštěvníky potěší také porcelánové tácky, ohříváčky, reklamní popelníky a jiné předměty ze starých hospůdek a plničky a špuntovačky lahví různých typů a velikostí z let 1890–1930.

Otvírací doba: ★
cenová hladina: ★
Náměstí 140, 341 92 Kašperské Hory
tel.: 376 582 226
e-mail: muzeum.susice@tiscali.cz
<http://muzeum.sumava.net>

Otvírací doba: ★
cenová hladina: ★
Vimperská 12, 341 92 Kašperské Hory
tel.: 728 124 463
e-mail: pivovarske-muzeum@volny.cz
www.volny.cz/pivovarske-muzeum

▲ Expozice pivovarnického muzea v Kašperských Horách ▲

◀ ▲ Náměstí a obchůdek v Kašperských Horách

Co ještě musíte vidět v Kašperských Horách

K dalším zajímavostem patří gotický děkanský kostel sv. Markéty na náměstí, hornický kostel sv. Mikuláše západně od města a poutní kostel Panny Marie Sněžné (o všech více v kapitole **Duchovní památky**). Milovníky zimních sportů potěší Lyžařský areál Kašperské Hory, ti kdo rádi pátrají po stopách dávných důlních děl a zajímavých technických památkách, by se měli vydat po naučné stezce **Cestou zlatokopů** či do nedaleké sklárny v Anníně (více o obou v kapitole **Technické památky**). Nesmíme zapomenout ani na **Informační středisko Národního parku a chráněné krajinné oblasti Šumava** s expozicí zaměřenou na osídlení, rašeliníště, mokřady, plavební kanály a ekosystémy Šumavy (více o něm v kapitole **Přírodní zajímavosti**).

▲ Kostel sv. Mikuláše v Kašperských Horách

Co musíte vidět v Klatovech

Zlatým hřebem mezi klatovskými zajímavostmi jsou **katakomy s mumiemi v podzemí jezuitského kostela Početí Panny Marie a sv. Ignáce**. Když už budete prozkoumávat místní chrámy, alespoň malou zastávku věnujte také **kostelu Panny Marie se zázračným mariánským obrazem** (o obou chrámech i katakombách více v kapitole **Duchovní památky**) a zbytkům hradeb. Pokud jste navíc ochotni vynaložit trochu námahy a láká vás pohled na Klatovy z ptačí perspektivy, vystoupejte na **Černou věž** (více o ní v kapitole **Rozhledny**); za odměnu si pak můžete dát v cukrárně pod věží některý z báječných zmrzlínových pohárů.

▼▲ Klatovské středověké hradby a stará bašta

Nad klatovskou lékárnou dodnes bdí patron lékárníků archanděl Michael, v pravici svírající tasený meč. Hlavně dětem se líbí svíjející se dábel, symbol všech nemocí, po kterém anděl šlape. Polychromovanou plastiku si můžete prohlédnout nad hlavním lékárenským pracovním stolem. ►

Jezuitská barokní lékárna U Bílého jednorožce v Klatovech

Barokních lékáren najdete po České republice víc, jedna z nich je například v expozicích Regionálního muzea v Českém Krumlově, ale patrně jen jedna z nich se může pochlubit rohem bájeného jednorožce. Alespoň to si mysleli naši předkové, kteří do lékárny na klatovském náměstí chodili už od poloviny 16. století. V roce 1773 jeden z lékárníků odkoupil pro vlastní živnost zařízení barokní lékárny tehdy zrušeného jezuitského řádu. Tehdy se do lékárny ve Skřivánkovském domě přestěhoval bohatě vyřezávaný pracovní stůl, dřevěné plastiky černochů nesoucích velké cínové nádoby i repozitoria, vysoké regály se soustavou zásuvek ve spodní části a otevřenými nebo prosklenými policemi v části horní. Podle plastického letopočtu „ANNO 1733“ na repozitoriu u vchodu do lékárny známe i rok dokončení celého díla truhlářským umělcem, laickým bratrem jezuitského řádu Janem Geschwendtem.

Počítejte s tím, že i nad dalším vybavením lékárny vám bude přecházet zrak; k vidění jsou dřevěné, cínové, majolikové, porcelánové a skleněné lékárnické nádoby, staré zdravotní pomůcky, nádoby na pijavice, tvořítka a hladítka na výrobu pilulek, mastí a prášků i množství starých léků, třeba jelení paznehty, kozlí krev či sušené samičky červce nopalového, ze kterých se v minulosti vyrábělo purpurové barvivo. Nejednoho návštěvníka překvapí informace, že lékárna byla v provozu až do roku 1966; poté byl interiér upraven jako lékárnické muzeum.

A jak je to s rohem jednorožce? Ve skutečnosti se jedná o zub narvala mořského, který byl díky své délce a zvláštnímu tvaru mylně považován za roh jednorožce. Je umístěn v horní části repozitoria vpravo od vchodu.

▲ Průčelí klatovské barokní lékárny

Otvírací doba: ★
cenová hladina: ★
náměstí Míru 149, 339 01 Klatovy
tel.: 376 326 362, 376 316 011
e-mail: muzeum.klatovy@tiscali.cz
www.muzeum.klatovynet.cz

Pohled na Netolice z východu; v popředí stojí věž kostela Nanebevzetí Panny Marie, za ní se schovává věž radnice, bílá budova je škola a v pozadí objevíte ještě zámek Kratochvíli ►

Muzea a archeologické památky

◀ Klatovské Vlastivědné muzeum

Archeopark v Netolicích

Na místě akropole bývalého přemyslovského hradu na vrchu sv. Ján u Netolic vyrůstá od roku 2004 archeologický park, zaměřený na málo známé období vzniku českého státu v raném středověku. K vidění tu bude část kamenné hradby a dřevěná palisáda se strážní věží, která bude zároveň sloužit jako rozhledna. Chybět nebude ani návštěvnícké centrum s expozicí nálezů z archeologického průzkumu, areál řemeslnických dílen a velmožský palác s ukázkami bydlení, uvažuje se rovněž o obnovení kostela sv. Jana, který dal lokalitě jméno. Byl zrušen v rámci josefinských reforem, v archeologickém parku by ovšem byl k vidění v původní raně středověké podobě.

Pod hradu vás zavede tři kilometry dlouhá naučná pěší stezka Historická krajina Netolická, která kromě toho vede kolem nejzajímavějších netolických památek. Je značena zelenou turistickou značkou a má celkem 16 zastavení. Přímou na hradu se nejlépe dostanete kolem domu seniorů (Domu klidného stáří) přes most, podél potoka a dále po asfaltové cestě k zahrádkářské kolonii.

www.netolice.cz
www.archeopark-netolice.cz

▲ Archeopark v Netolicích

Otvírací doba: ▲
cenová hladina: ★
Mírové náměstí 248, 384 11 Netolice
tel.: 388 324 251
e-mail: muzeum@netolice.cz
www.netolice.cz

Vlastivědné muzeum Dr. Hostaše v Klatovech

Základem muzea se stala sbírka starožitností a kuriozit se vztahem ke Klatovům a jejich okolí, které přes dvacet let sbíral František Jung, bývalý mlynář a krupař. Když v roce 1882 zemřel, dědicové prodali sbírky městu a ještě v témže roce bylo usnesením městské rady založeno zbrusu nové muzeum. Protože prvním správcem se stal JUDr. Karel Hostaš, pozdější klatovský starosta (1912–1919) a výrazná osobnost politického i kulturního života, muzeum dnes nese v názvu jeho jméno.

Muzeum sídlí ve výstavné secesní budově z let 1904–1907; v přízemí původně byly úřadovny Městské spořitelny, ale ta se ještě před druhou světovou válkou přestěhovala do nové budovy na klatovském náměstí, a muzeum tak získalo všechny prostory. Současná stálá expozice připomíná historii muzea i celého Klatovska. Najdete tu například české hračky, české sklo, řadu vzácných uměleckých předmětů a významných památek z dějin města – nejstarší městské knihy, městské listiny, kancionály, předměty práva útrpného a další.

Vlastivědné muzeum Dr. Hostaše spravuje jako své pobočky barokní lékárnu U Bílého jednorozce a Záchranou expozici lidové architektury jihozápadních Čech – skanzen v Chanovicích (více v samostatných heslech v této kapitole).

Otvírací doba: ★
cenová hladina: ★
Hostašova 1, 339 01 Klatovy
tel.: 376 326 362, 376 316 011
e-mail: muzeum.klatovy@tiscali.cz
www.muzeum.klatovy.net.cz

Muzeum JUDr. Otakara Kudrny v Netolicích

Netolice patří k nejstarším českým městům – bývaly centrem slovanského kmene Netoliců, nedaleko stával pomezní hrad Slavníkovců, zmiňovaný v Kosmově kronice, a zdejší vyhlášený chov studenokrevných koní si ničím nezadal s dnešními šlechtitelskými stáji; na jednom z nich jezdil prý sám Jan Žižka z Trocnova. To všechno a ještě mnohem víc si můžete ověřit v bohaté regionální expozici zdejšího muzea, které sídlí v nejkrásnější a nejcennější historické stavbě – v renesančním Rožmberském domě s podloubím. Zdejší národopisná expozice lidové kultury z pomezí Doudlebska, Prácheňska a Blat představuje sbírky lidového nábytku, krojů, výšivek, perníkářských forem, zemědělského nářadí, skla, porcelánu a cínového nádobí. V sále věnovaném zbraním jsou zastoupeny ukázky děl místních puškařských mistrů. Muzeum vlastní také unikátní sbírku dobových pohlednic, čítající na 160 tisíc exemplářů, a vůbec největší sbírku blatských lidových výšivek. Hlavní expozici doplňují příležitostné výstavy uměleckých děl.

Novinkou je **archeologický park na svatém Jáně**, přímo v městské památkové zóně v Netolicích (více o něm v boční liště). V okolí Netolic svádí k návštěvě **zámek Kratochvíle** (o něm více v kapitole **Hrady a zámky**) a poutní barokní **kostel Jména Panny Marie v Lomci** (o něm více v kapitole **Duchovní památky**).

▲ Slavný mlýn na báby z Muzea techniky a řemesel v Kolovči

Mlýn na přemílání starých bab z Kolovče

Zlatým hřebem kolovečského muzea a vpravdě světovou raritou je mlýn na přemílání starých bab na mladá děvčata, na který vzpomínal už spisovatel Jan Neruda: Máte-li kde starou babu, škaradou a zvetšelou / pošlete ji do Kolovče, oni vám ji přemelou. Mlýn mele v poměru 7:1, tedy sedm bab na jednu dívku, a v provozu je například při každoroční srpnové pouti. V muzeu se můžete podívat na krátký film o jeho historii a vzniku.

Při workshopu v Lažišti se stanete svědky toho, jak a proč se z chomáče ovčí vlny vlivem lidských rukou stává kompaktní hmota vytvářená do kouzelné filcové kuličky, náramku či obuvi. Díky jedné z nejstarších technologií a s trochou fantazie tak pod vašimi rukama mohou vzniknout kuličky, květinčky, tkané vzorované tkalouny či stuhy z vlny nebo kabelka. ▲►

Návštěvnické centrum textilu v Lažišti

Před několika lety se zrodila myšlenka zřídit na Šumavě návštěvnická centra, zaměřená na různá řemesla. Jsou určena pro turisty, kteří vyhledávají zážitky a mají zájem o aktivnější dovolenou a nové volnočasové aktivity. V srpnu 2006 bylo první takové centrum skutečně otevřeno; najdete je v Lažišti u Prachatic a je věnováno textilu.

Zvědavé návštěvníky patrně zaujme především interaktivní expozice, která byla připravena ve spolupráci s odborníky z liberecké Textilní fakulty a návštěvníkům názorně a srozumitelně objasňuje určité „vědecké taje“. Vše je zpracováno zábavnou formou a vy si tu například můžete změřit prodyšnost své bundy, navrhnout vzor na látku nebo si zkusit tkaní. Délku pobytu v interaktivní expozici si volíte sami, za každé zastavení se připláčí 10 Kč k základní ceně vstupného.

Kromě interaktivní expozice se do Lažiště můžete vypravit také na workshopy – zážitkové dílny, kde se seznámíte s různými textilními materiály. Takzvané „zážitkování“ nabízí program pro dny, kdy třeba na Šumavě prší anebo vás už nebaví jezdit na kole a polykat další kilometry. Můžete si třeba utkat vzor, který jste si předtím navrhli v interaktivní expozici, a pak si odvézt vlastnoručně vyrobený upomínkový předmět.

Součástí nabídky jsou rovněž tematické vycházkové trasy po okolí, určené pro dospělé i děti. Nudit se určitě nebudete, protože při těchto výletech opět můžete leccos zažít a vyzkoušet si na vlastní pěst, případně s pomocí průvodce hledat odpovědi na otázky.

! Pokud se do Lažiště chcete vypravit s dětmi, záleží na jejich věku. Zatímco výlety jsou určeny pro turisty všech věkových kategorií, účast na workshopu je doporučována dětem zhruba od osmi let.

✉ Otvírací doba: ☀
cenová hladina: ★
Lažiště 24, 384 32 Lažiště
tel.: 388 332 123
email: ou_laziste@volny.cz

Muzea a archeologické památky

◀ Expozice hodin
z Muzea techniky a řemesel v Kolovči

Modrava a rezonanční dříví ze Šumavy

Modravu (Mader) znají návštěvníci Šumavy zpravidla jako poslední výspu kraje na konci šumavských plání, kde lišky dávají dobrou noc. Odtud se dá dál na jih pokračovat v cestě už jen pěšky nebo na kole, třeba údolím Modravského potoka k okraji Luzenského údolí a dál na Březník (o něm více v kapitole **Přírodní zajímavosti**). Kdo někdy četl díla spisovatele Karla Klostermanna, možná si vzpomene, že na Modravě stál statek sedláka Podhamerského, jedné z ústředních postav románu *V ráji šumavském*. Málokdo však ví, že určitý druh místního smrkového dřeva se skvěle hodil na výrobu rezonančních desek smyčcových a klávesových nástrojů, žebrování pro stavbu křidel a pianin a jejich klávesnic. Umožňovala to zvláštní vlastnost – ozvučnost neboli rezonance. Právě na Modravě stávala takzvaná Bienertova pila na rezonanční dříví, kde se od roku 1832 vyráběly rezonanční desky pro housle a klavíry. Zboží se odtud vyváželo do celého světa, prosperujícímu podniku ovšem zlomila vaz větrná smršť, která se nad Šumavou přehnala v říjnu 1870 (více o ní v hesle **Broučková kalamita** v kapitole **Přírodní zajímavosti**). Tehdy bylo nenávratně zničeno mnoho starých porostů, a rezonanční dřevo se tím pádem muselo dovážet z větší dálky, navíc dílo zkázy dokonala levnější konkurence z Haliče a Bukoviny. V roce 1880 byl provoz modravské pily definitivně ukončen.

Z někdejší továrny se zachovala pouze část pro ukládání a sušení vyrobeného materiálu, která byla prohlášena nemovitou kulturní památkou a dnes slouží jako rekreační zařízení; na fotografii je to dům s věžičkou.

▼ Modrava

Muzeum techniky a řemesel v Kolovči

Tricet kompletně vybavených řemeslných dílen a živností, expozice hodin, hracích strojů, kočárků, hraček, elektropřístrojů a kuchyňského zařízení, ale také veškerého potřebného náčiní k praní, žehlení a zpracování mléka – to všechno a ještě mnohem víc si můžete prohlédnout v kolovečském muzeu techniky a řemesel. Díky výstavní ploše 800 m² patří mezi největší instituce svého druhu v České republice. Exponáty téměř nemá smysl počítat, protože jejich počet každým rokem narůstá. V expozicích jsou zastoupena všechna tradiční řemesla a živnosti, které se na českém venkově vyskytovaly, včetně holičství a kadeřnictví, hostince nebo hasičské zbrojnice. Prohlídku můžete zakončit v rodinné hrnčířské dílně, kde již sedmá generace rodiny Volfů vyrábí známou červenohnědou a modrou kolovečskou keramiku. Ačkoli hlínu už dávno nekopou jako jejich předkové na hliništi za vsí, původní technologické postupy i dekor dodržují do puntíku stejně. Na hrnčířském kruhu pak otec Rudolf a syn Martin Volfové ručně vytáčejí hrnky, džbánky, krajáče na mléko, pekáče, sádelňáky, zelnáky, bylináky a řadu dalších výrobků pro praktické využití i jen tak pro radost. Kolovečskou keramiku si samozřejmě můžete přímo v muzeu koupit za výrobní ceny, organizovaným výpravám tu navíc nabízejí možnost občerstvení krajovými specialitami – co byste řekli třeba domácím chodským koláčům nebo zelným placákům?

Otvírací doba: ☀
cenová hladina: ★
Domažlická 1, 345 43 Koloveč
tel.: 379 494 235, 737 480 473
e-mail: muzeum.kolovec@volny.cz
www.muzeum-kolovec.wz.cz

Návštěvnické centrum dřevařství na Modravě

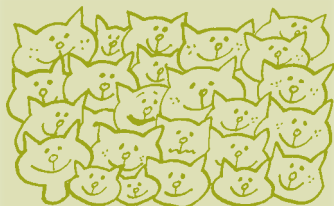
Modrava je bývalá rybářská osada na soutoku Modravského, Filipohuťského a Roklanského potoka, jejichž spojením vzniká řeka Vydra. Po zahájení plavby na **Vchynicko-tetovském kanálu** (o něm více v kapitole **Technické památky**) Modravě přinesla prosperitu zvýšená těžba dřeva. Není divu, že právě tady bylo v červnu 2007 ve spolupráci se Spolkem přátel tradic uvedeno do provozu Návštěvnické centrum dřevařství.

Interaktivní expozice zaměřená na dřevo, jeho původ, vlastnosti a využití vznikla ve spolupráci s vědeckými pracovníky z Dřevařské fakulty Technické univerzity ve Zvolenu. Jednotlivá zastavení představují různé typy chování dřeva, které znali a využívali naši předci. Vlastními rukama si můžete vyzkoušet například ohýbání dřeva nebo prastarou techniku, kterou využívali Egypťané při lámání kamenných kvádrů na pyramidy. Na Modravě se také sluší připomenout slavnou historii těžby rezonančního dřeva; v návštěvnickém centru si na vlastní uši poslechnete, jak zní hudební nástroj s rezonanční a nerezonanční ozvučnou deskou, a dozvíte se, proč tomu tak je. Kromě toho zjistíte, které vlastnosti dřeva umožnily, že se mohlo dopravovat plavebními kanály do takové dálky, zda se dřevo může utopit anebo jak z letokruhů vyčíst historii světa. Pánové se tu dokonce mohou dozvědět odpověď na zcela zásadní otázku: Je vaše žena čarodějnice?

Vedle interaktivní expozice na návštěvníky rovněž čeká osm lůžek a při delším pobytu na Modravě si v plně vybavené truhlářské workshopové dílně můžete vyrobit například tradiční dřeváky.

Otvírací doba: ☀
cenová hladina: ★
Modrava, 341 92 Kašperské Hory
e-mail: modrava@sumavanet.cz
www.sumavanet.cz/modrava

Nepomucké náměstí

Dominantou náměstí v Nepomuku je budova staré školy, někdejší piaristické koleje. Jejím prvním rektorem byl profesor botaniky, básník a později též školní inspektor Josef Ondřej Liboslav Rettig, syn Jana Aloise Sudiprava Rettiga a Magdaleny Dobromily Rettigové – ano, dámy, která učila české ženy vařit a je autorkou populární Domácí kuchařky aneb Pojednání o masitých a postních pokrmech pro dcery české a moravské z roku 1826.

Na nepomuckém náměstí určitě nepřehlédnete původní dlažbu z konce 19. století, takzvané kočičí hlavy – dřív byly prakticky všude, dnes je Nepomuk jedním z mála měst, kde je ještě můžete vidět. Radnice sídlí v Janotovském domě, k němuž v minulosti patřilo celovárečné právo. Nejzajímavějším místem je ovšem barokní kostel sv. Jana Nepomuckého (více o něm v kapitole Duchovní památky) pod náměstím; stojí údajně na místě, kde kdysi stál světcův rodný domek.

Městské muzeum v Nepomuku ►

▼ Budova Městského úřadu na náměstí v Nepomuku

Sklářské muzeum v Lenoře

Vltava a sklo – to jsou dva hlavní fenomény, které stály u zrodu obce na soutoku Teplé Vltavy a Rásnice. Sklářská osada vznikla v roce 1834 u vyhlášené huti, pojmenované po kněžně Eleonoře, manželce tehdejšího majitele panství Jana Adolfa ze Schwarzenberku – Eleonorenheim, z čehož vznikl český název Lenora. Sklárna, vyrábějící tabulové a křišťálové sklo zdobené barevnou malbou a výbrusem, patřila k nejlepším ve střední Evropě. Dnes už bohužel neexistuje; po privatizaci přešla do soukromých rukou a noví majitelé postupně přivedli jednu z našich nejslavnějších sklárů do bankrotu. Slávu lenorského skla tak dnes připomíná pouze expozice v místním muzeu a aktivity soukromých sklářů, například sklářské huti Barbora. Cenný soubor lidové architektury představuje kolonie dělnických domků z dob založení sklárny v blízkosti bývalého závodu, zajímavou stavbou je i bývalý zámek rodiny Kralíků z Meyrwaldů, majitelů lenorských sklárů z poloviny 19. století, dnes hotel. Rodinná hrobka se nachází v nedaleké Horní Vltavici u kostela Panny Marie, sv. Josefa a sv. Jana Nepomuckého.

Otvírací doba: ▲
cenová hladina: ★
Obecní úřad Lenora, 384 42 Lenora 36
tel.: 388 438 804
e-mail: obcelenora@centrum.cz
www.lenora.cz

Městské muzeum a galerie v Nepomuku

Nepomucké muzeum se může chlubit rozsáhlými výstavními prostory, které patří k největším v Plzeňském kraji. Patrně největší pozornost přitahuje expozice věnovaná dvěma místním slavným rodákům – sv. Janovi Nepomuckému a akademickému malíři Augustinu Němejci, autorovi opony plzeňského Tylova divadla a lunet v interiéru budovy Západočeského muzea v Plzni. K vidění je rovněž místnost, kde nahlédnete do soukromí bohatších měšťanských vrstev na přelomu 18. a 19. století, selská jizba s národopisnými sbírkami a místnosti, kde se představuje sakrální umění – monstrance, kalichy, mešní roucha a řada dalších exponátů. Expozice ve vstupní hale připomíná památku leteckého neštěstí na Dubči v roce 1944, nechybí ani část věnovaná Rukopisu zelenohorskému, expozice uměleckého kovářství, zámečnictví a cínařství, veřejnosti je přístupná také část depozitáře Západočeského muzea. Dětem se určitě bude líbit výstava dřevěných hraček, jejichž výroba má dlouhou tradici v nedaleké obci Skašov. Pokud se jim hračky zalíbí, můžete navštívit také **Muzeum hraček v Měčíně** (více o něm v kapitole Když cestujete s dětmi).

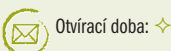
Otvírací doba: ●
cenová hladina: ★
Náměstí A. Němejce 126
335 01 Nepomuk
tel.: 371 592 546
e-mail: muzeum@nepomuk.cz
www.nepomucko.cz
www.nepomuk.cz

Obří hrad

Jihovýchodně od Kašperských Hor se nedaleko osady Popelná na hřebeni hory Valy (1010 m) nacházejí zbytky nejvýše položeného keltského hradiště ve střední Evropě. Původ mohutných kamenných valů si lidé z okolí dlouho nedovedli vysvětlit a ani později při podrobnějších průzkumech nebyly odkryty téměř žádné stopy ani po bývalých obyvatelích, ani po stavitelích. Archeologové dodnes váhají, zatímco vynálezaví domorodci dávno ví, že na Obřím hradě nežil nikdo jiný než obří (více v boční liště).

Přestože Obří hrad dodnes obestírá jisté tajemství, něco málo se ví – například že hradiště má rozměry 370 × 80 m, že vzniklo pravděpodobně ve druhém století před naším letopočtem a že zřejmě nebylo trvale obydleno, ale sloužilo jen jako útočiště v dobách nebezpečí pro obyvatele ze širokého okolí. Dodnes patrné jsou dvojité valy, jimiž byla obehnaná vnitřní akropole, je odtud překrásný výhled na kamená moře na protějším Šařářově vršku a **hrad Kašperk** (o něm více v kapitole **Hrady a zámky**).

Otvírací doba: ✧

Archeopark – keltská osada v Prášílech

Kdyby existovala cestovní kancelář, která by dokázala přenést cestovatele v čase o dva a půl tisíce let zpátky, patrně by její klientelu tvořili milovníci Keltů. Na Šumavě by rozhodně nebyli zklamáni. Významným keltským centrem tehdy bylo rozlehle **oppidum v Trisově u Českého Krumlova**, v jehož blízkosti dnes stojí **hrad Divčí Kámen** (o obou více v kapitole **Hrady a zámky**; oppidum je uvedeno v boční liště jako **Tip na výlet**). Stopy po Keltech se však vyskytují na řadě míst v Pošumaví; krajina byla trvale osídlená a obdělávaná, vznikala tu také četná hradiště. Odvážní muži začínali postupně pronikat i do šumavských hvozdů, tehdy hustého pralesa plného šelem, který byl součástí většího celku hercynského pralesa.

Dávne obyvatelé Šumavy připomínají ideální keltská vesnička, která v roce 2005 začala vyrůstat v Prášílech. Jednotlivé objekty vycházejí z rekonstrukcí různých staveb, objevených na našem území, autentické jsou i používané materiály. Zatím tu najdete vstupní bránu s opevněním, rekonstruovanou pohanskou svatyni, kůlový dům, přístřešek s keramickou dílnou, roubenou chýši z tesaných trámů, přístřešek s tkalcovskou dílnou a několik drobnějších staveb, stavby dalších objektů se připravují.

Do doby Keltů se můžete alespoň na chvíli podívat od jara do podzimu, kdy vás do jejich života zavede průvodci a řemeslníci, případně můžete navštívit některou z akcí – keltské svátky Imbolc, Beltine, Lughnasad a Samhain, jarní i podzimní rovnodennost a letní a zimní slunovrat. Především pro školní výlety a dětské tábory jsou k dispozici přibližně tříhodinové výukové programy, zahrnující mletí mouky, sekání dřeva keltskou sekerou, rozdělování ohně, pečení placek a výrobu šperků, nechybí ani kvíz, povídání o zbraních a malé obcerstvení.

Otevírací doba: ☀, v zimě ✧
cenová hladina (v sezoně): ★ a ★★
342 01 Prášíly 111
tel.: 602 340 991
e-mail: keltoi@keltoi.cz
www.archeoparkprasily.cz

Prášilský archeopark ▼▲

Prášíly – šumavský Špindl

...též **Prášelí** a **Prášil** zvané, německy **Stubenbach**, položeny jsou ve výši 879 m na pokraji rozsáhlých lesů, náležejících na straně české Hohenzollernům a Schwarzenberkům, na straně bavorské Pischingrům a bavorskému státu... Z hostinců Zum Böhmerwald a Zum Auerhahn jest první větší více navštěvován a též za studentskou noclehárnu slouží, nový hostinec u Gotze doporučuje se nejlépe...

Těmito slovy lákal do Prášil roku 1921 Körberův průvodce Šumavou. Někdejší osada sklářských dělníků tehdy byla centrem společenského života horní Šumavy, v zimě její popularita přesahovala i krkonošský Špindlerův Mlýn. Jezdily sem dvě autobusové linky, kromě četnické stanice, finanční stráže a pěti hostinců tu byla také škola, fara a lékař. V budovách zaniklých brusíren skla sídlila prosperující Eggertova papírna. Prášilský ruční papír si pravidelně přivážel ocenění ze světových výstav, například z Londýna a Paříže, s oblibou jej používal první československý prezident T. G. Masaryk či grafik Josef Váchal. V roce 1933 ovšem papírny vyhořely. Špatně skončily i Prášíly, uzavřené po druhé světové válce v pohraničním pásmu. Barokní kostel sv. Prokopa, který roku 1803 nechal postavit kníže Josef Schwarzenberk a který léta tvořil dominantu okolí, byl v šedesátých letech odsouzen a přeměněn na kulturní dům. O deset let později už byl v dezolátním stavu, a navíc se začala naklánět věž, takže nakonec byl kostel i s přílehlou farou v roce 1979 odstřelen.

Kromě keltské vesničky se návštěvníkům dnešních Prášil samozřejmě nabízejí další služby a aktivity – četné možnosti ubytování a stravování, projíždky na koních i se psím spřežením a samozřejmě výlety, na kolech či pěšky. Pro rodiny s dětmi je ideálním cílem **Prášilské jezero**, pro náročnější cestovatele či cyklisty **jezero Laka** (více o šumavských jezerech v kapitole **Přírodní zajímavosti**) a vrchol s **rozhlednou Poledník** (více o ní v kapitole **Rozhledny**).

Cyklistická a běžecká stezka z Gerlové Huti do Prášil

Pokud se z Gerlové Huti vydáte autem nebo na kole po silnici do Hartmanic, čeká vás kouzelná projížďka téměř liduprázdnou krajinou. Je těžké představit si, že kdy si to byla vzkvétající oblast, kypící čilým společenským životem. Bylo tu třináct hospod, v místních hospodářských staveních se chovalo téměř 5000 kusů dobytka a nesmíme zapomenout ani na osadu Skelná (Glasserwald) mezi Dobrou Vodou a Novou Hůrkou, která měla vlastní školu a žilo tu 201 německých obyvatel. V pětikilometrovém úseku mezi Gerlovou Hutí a Novou Hůrkou silnici lemuje stezka, kterou po většinu roku využívají cyklisté a v zimě se po ní prohánějí běžkaři. Na rozcestí v Gerlové Huti je parkoviště pro padesát osobních aut a také zastávka pro autobusy. Povrch je zčásti z asfaltu, zčásti z udusaných kamínků. Vede širokým průsekem podél hlavní silnice, takže opravdovým milovníkům přírodních krás Šumavy poslouží spíš jako rychlá spojnice směrem na Prácheň. V dalších letech by trasa měla být prodloužena do Prášil a dál do Srní.

▲ Proscénium Karla Štapfera pro uměleckou loutkovou scénu s loutkami pražského lidového loutkáře Vocáška

Otvírací doba: ☀
cenová hladina: ★★
Velké náměstí 43, 383 01 Prachovice
tel.: 388 385 714
e-mail: loutky_cirkus@nm.cz
www.nm.cz

Naučná stezka Keltové na Šumavě aneb kudy k Obřímu hradu

V dávných dobách bývala Šumava rejdištěm obrů, kteří ze skal a vrchů vylamovali obrovské balvany a z nich si stavěli hrady; podle legend právě tak vznikl Obří hrad. Některé hory zmizely docela, jiné zase obři navršili na jiném místě. Časem se odstěhovali jinam, ale památky na ně lidé nacházeli ještě dlouhá staletí. Jedna z pověstí dokonce vypráví o nálezu obří kosti, údajně tři metry dlouhé, kterou chytrí vesničané z Popelné použili jako lávku přes říčku Losenici. Hloupé bylo, že kost v noci podivně světélkovala, takže se po ní místní báli chodit, a navíc klouzala. Všichni byli rádi, když se po čase rozpadla a na jejím místě si raději postavili lávku dřevěnou.

23. září 2005, tedy stylově v den podzimní rovnodennosti, na který zároveň připadá starý keltský svátek, byla otevřena naučná stezka k Obřímu hradu. Začíná na parkovišti v Popelné u Nicova mezi Kašperskými Horami a Stachami a měří necelé tři kilometry. Protože jinak než pěšky nebo na kole se k Obřímu hradu nedostanete, cestou budete mít čas všimnout si jak kamenných moří v údolí Losenice a na svazích Obřího hradu, tak zbytků štol, kde se v minulosti těžilo zlato. Pokud k Obřímu hradu půjdete od severozápadu přes osadu Červená, můžete obdivovat i zdejší novodobou atrakci – stádečko bizonů. Pozor na ně, netváří se nijak přívětivě a před kamaráděním s nimi varuje i výstražná tabulka.

Muzeum české loutky a cirkusu v Prachaticích

Byl český cirkus opravdu tak světový, jak se o něm traduje? Patřili čeští artisté a krotitelé skutečně k těm nejlepším? Kdy byl cirkus z Čech na vrcholu slávy a kdy a proč z něho sestoupil? Jak vypadala historická putovní atrakce, slavné panoptikum s voskovými hlavami historických osobností i s pohyblivou mořskou pannou? Odpovědi na tyto a řadu dalších otázek najdete v jednom z historických domů na hlavním prachatickém náměstí, kde sídlí nová expozice Národního muzea v Praze, Muzeum české loutky a cirkusu – první muzeum svého druhu v České republice. Nahlédnete tu do tajemného světa nevysvětlitelných úkazů, mizejících a zase jako zázrakem objevujících se předmětů, spatříte také půvabné loutky a rodinná divadla, které Divadelní oddělení Národního muzea donedávna vystavovalo jen na příležitostných výstavách, často v zahraničí. Kromě tradičních čertů a Kašpárků se tu setkáte s loutkami zhotovenými podle předloh Mikoláše Alše, Vojtěcha Suchardy či Jiřího Trnky a seznámíte se s historií českého loutkového divadla od prvních potulných loutkářů až k dnešním profesionálním divadelním scénám. Netradiční náplň má i muzejní prodejna; vedle klasických suvenýrů a prospektů tu nabízejí loutky, cirkusové rekvizity pro žonglování i klaunské výstupy a kouzelnickou literaturu.

Kouzelnické aparáty
z první poloviny 20. století ►

▼ Hlavička loutky od Aloise Šroifa

▲ Rodinná divadla byla rozšířenou domácí zábavou zejména v první polovině 20. století. Loutky, tištěné dekorace i proscénia navrhovali přední čeští umělci a chvíle prožití v kruhu blízkých u rodinného divadla byly skvělou zábavou.

▲ Vzpomínáte si na film Šest medvědů s Cibulkou? V prachatickém muzeu loutek a cirkusu uvidíte speciální motocykl ČZ 150 pro drezúru, na kterém medvědi jezdili.

◀ František Kellner založil rod, který po dvě staletí provozoval kouzelnickou a cirkusovou show. Na pódiu jeho rodinného divadla kouzel se například dobrovolníci z řad diváků proměňovali v kostlivce. Pokud takový kousek publiku nestačil, kouzelník gilotoval svého ochotného asistenta a užaslým divákům ukazoval oddělenou hlavu.

Prachatické muzeum v Prachaticích

Město, které ve středověku vyrostlo na Zlaté solné stezce, vedoucí z Bavorska přes šumavské hvozdy do Čech, představovalo po mnoho staletí důležitou obchodní křižovatku. Místní měšťané zbohatli právě díky privilegovanému postavení v obchodu se solí a svůj majetek okázale předváděli světu; díky tomu dodnes můžeme obdivovat nádherné goticko-renesanční historické centrum s řadou bohatě zdobených domů. Jedním z nich je i Syttrův dům na Velkém náměstí, v němž od roku 1993 sídlí Prachatické muzeum.

Expozice dokumentuje historii Zlaté stezky a Prachatic, nechybí ani obrazy a populární šumavské sklo. Velkou pozornost tradičně přitahuje model znázorňující trasu Zlaté stezky z Prachatic až do Pasova, cenná sbírka střeleckých terčů z první poloviny 19. století a dobová rekonstrukce původního muzea „za císaře pána“, která návštěvníky vrací do roku 1904, kdy bylo Prachatické muzeum založeno a sídlilo v přízemí městské radnice. Část muzea je věnována sakrálním památkám regionu, zejména pak slavnému prachatickému rodákovi Janu Nepomuku Neumannovi (více o něm v boční liště u hesla **kostel sv. Jakuba Většího v Prachaticích** v kapitole **Duchovní památky**).

Otvírací doba: ☀
cenová hladina: ★
Velké náměstí 13, 383 01 Prachatice
tel.: 388 311 419
e-mail: muzeum@a-contact.cz
www.prachatic.cz/muzeum/cz

Budova muzea v Prachaticích ►

Na co nesmíte zapomenout v Prachaticích

Dějiny Prachatic jsou dějinami Zlaté stezky, významné obchodní stezky z Čech do Bavorska. Co musíte v Prachaticích vidět? Tak například systém městských hradeb s dvojitou vstupní bránou a parkánem (více o hradbách v boční liště – **Naučná stezka Prachatické hradby**), řadu bohatě zdobených městských domů, gotický **kostel sv. Jakuba** (více o něm v kapitole **Duchovní památky**) a také největší sluneční hodiny v České republice. Jsou 7 m široké a najdete je na Žižkově náměstí. Nakonec se na město podívejte pěkně z výšky, z **rozhledny Libín** (o ní více v kapitole **Rozhledny**).

Informační centrum Prachatic
Velké náměstí 1, 383 01 Prachatice
tel.: 388 312 563
e-mail: icentrum@prachatic.cz
www.prachatic.cz

Slavnosti solné Zlaté stezky v Prachaticích

Solná stezka, která byla součástí středověkého evropského dopravního systému, spojovala české země s Podunajím a zeměmi na jihu Evropy. Název Zlatá dostala v 16. století díky výnosnosti obchodu se solí – a není divu, že v právě v Prachaticích, které jí vděčí za svůj vznik i rozvoj, se každoročně v posledním červnovém týdnu konají velkolepé historické slavnosti, které tuto stezku připomínají a symbolicky zahajují sladký prázdninový čas. Na slavnostech solné Zlaté stezky ožívají historické tradice, které vás alespoň na chvíli přenesou do minulých století, nechybí ukázky dobových řemesel, kulturní programy, trhy a průvody v historických kostýmech.

Muzeum krajky v Prachaticích

České i evropské ručně paličkované krajky, ukázky jejich využití na lidových krojích a historické potřeby pro paličkování – to je hlavní náplň expozice, kterou najdete v centru Prachatic v krásném renesančním domě z poloviny 16. století. Velmi obdivovaná je kolekce kovové krajky a ukázky stolování v Čechách v letech 1900–1940, samostatnou expozici pak tvoří paličkované krajky od nejrůznějších výtvarníků druhé poloviny 20. století. Nechybí ani prodejní galerie, kde si můžete koupit nejen ručně paličkované krajkové obrazy, oděvní doplňky, dečky a šperky, ale také potřeby pro tuto půvabnou rukodělnou činnost. Paličkování vám tu dokonce ochotně předvedou, ale musíte se domluvit předem.

Otvírací doba: ▲
cenová hladina: ★
Poštovní 178, 383 01 Prachatice
tel.: 388 311 313, 603 951 813
www.muzeumkrajky.euweb.cz

Naučná stezka Prachatické hradby

Hrad byste v Prachaticích hledali marně, zato s hradbami tu dějiny nešetřily. Poznáte to hned při prvním pohledu – středověký prstenec hradeb, který obklopol Prachatice během druhé poloviny 14. století, dodnes vytváří nádhernou kulisu historického jádra. S opevněním, které bylo v průběhu staletí vylepšováno a doplňováno věžemi a branami, se nejlépe seznámíte prostřednictvím 1,2 km dlouhé naučné stezky. Informační panely vás navíc upozorní na ta nejzajímavější místa – spatříte například Píseckou bránu, jednu z nejhodnotnějších staveb svého druhu v Čechách, zachovalou dělovou baštu Helvít a zastavíte se i v místech, kde stávala takzvaná Pasovská brána. Tou do Prachatic vjížděli soumarí s nákladem soli z bavorského Pasova.

▲ Písecká brána v Prachaticích

Cesta za zlatem a solí

Po solné stezce se můžete vydat i dnes; první zastavení je ve Štěpánčině parku v Prachaticích a 33 km dlouhá stezka odtud vede přes Volary do Českých Žlebů (Böhmisch Röhren), které byly prastarým místem prvního odpočinku soumarů na české straně Šumavy (o tamním Informačním středisku NP Šumava více v kapitole Přírodní zajímavosti). Trasa je vhodná především pro pěší a cestou vás bude provázet žluto-černé značení se siluetou soumaru, který vede nákladního koně. Mimochodem, kromě soli se po této stezce do Čech přiváželo víno a plátno, vyvážely se ryby, slad, máslo a med. Cestou objevíte například Soumarský Most, místo, kde se kdysi karavany se soumary brodily přes řeku. Brod později nahradil most; dnes je Soumarský Most známý spíš jako vodácké tábořiště a kemp.

Křehká krása šumavských krajk

Krajku pletenou, háčkovanou, síťovanou, drhanou či šitou zná kdekdo, převládající technikou českých a moravských krajk ovšem bylo paličkování. Taková krajka vzniká křížením a proháčováním volných nití navinutých na dřevěných paličkách; někdy se nitky jen volně kříží, jindy se spojují uzly a pro jistotu se také přišpendlují, aby držely tvar. K paličkování ještě potřebujete herduli, tedy podušku vycpanou pilinami nebo senem, podstavec – to aby herdula pevně seděla – a předkreslený vzor. Ten si krajkářka položí na herduli, navine nitky, popadne paličky a pak už může paličkovat ostošest. Paličkování se v Čechách rozšířilo hlavně kolem Vamberka v Orlických horách, kde také v roce 1889 vznikla první česká státní krajkářská škola, v Krušných horách a na Šumavě. Flanderská či valencienská krajka ze Strážova, ze Sedlice nebo od Klenčí měla vynikající pověst a místní krajkářky za těmi vamberckými nezůstávaly nijak pozadu. Již v roce 1896 zřídila Jednota pošumavská vlastní krajkářskou školu ve Strážově a v Klenčí zase bylo v roce 1904 založeno krajkářské družstvo, které řadu let organizovalo pravidelné vzdělávací kurzy.

Hradiště Sedlo

Sedlo u Albrechtic bylo vedle **Obřího hradu** (více o něm v samostatném hesle v této kapitole) jedním z nejvýše položených keltských hradišť na Šumavě. Vzniklo kolem roku 500 před naším letopočtem a mělo dvě části, akropoli a předhradí. Hradiště bylo 400 m dlouhé a 32–114 m široké, zdejší valy dosahovaly výšky až 7 m a délky 920 m, doplňovaly je srubové věže a palisády. Za strážné a útočné v dobách nebezpečí sloužilo ještě Slovanům v 9. a 10. století. Dnes je zajímavým místem na trase mezi Kašperskými Horami a Sušicí. Z okraje skalního bloku je impozantní rozhled na hraniční hory Šumavy směrem k západu. Už v létě 2007 tu měla stát nová rozhledna (více o ní v kapitole **Rozhledny**), ale její otevření se zatím odkládá na neurčito.

 Pokud se sem vypravíte, dovede vás až na Sedlo červená značka. Stoupání směřem od Kašperských Hor je poměrně náročné a především tento úsek rozhodně není sjezdový pro kola ani kočárky.

 Otvírací doba: ✧

Strakonický hrad je sídlem Muzea středního Pootaví ▲

Muzeum středního Pootaví ve Strakonici

V areálu středověkého strakonického hradu ze 13. století sídlí regionální muzeum, které v rozsáhlé expozici představuje historii kraje od pravěkého osídlení až po současnost. Specialitou je ojedinělá dudácká expozice s největší vystavenou kolekcí dud v České republice, oživená počítačem s dotykovou obrazovkou. Část muzea se věnuje tradiční výrobě fezů, která Strakonice proslavila zejména v 19. století, nechybí ani expozice motocyklů a zbraní ČZ.

Shistorií strakonického hradu vás seznámí druhý prohlídkový okruh, který tvoří bývalá komenda řádu maltézských rytířů s kapitulní síní, ambitem a pozoruhodnými nástěnnými malbami ze 14. a 15. století. Návštěvu hradu můžete zakončit v Zámecké galerii anebo výstupem na starobylou věž Rumpál, z níž se otevírá pěkný výhled na město.

Dlouho očekávanou novinkou roku 2008 bylo otevření rekonstruovaného vodního mlýna v Podhoslovičkách u Hoslovic, v malebné krajině šumavského Podlesí přibližně 17 km jihozápadně od Strakonice. Technická památka s roubeným patrem, pavlačí, doškovou střechou a původním vybavením se zároveň stala prvním historickým skanzenem v Jihočeském kraji.

 Otvírací doba: ▲
cenová hladina: ★
Zámek 1, 386 01 Strakonice
tel.: 383 321 537
e-mail: muzeum@strakonice.cz
www.muzeum.strakonice.cz

Akce na Strakonickém hradě

A

Kromě četných doprovodných výstav a populárních nočních prohlídek, provázených postavami a událostmi z minulých staletí, můžete hrad a muzeum navštívit v rámci nejrůznějších akcí. Zatímco poslední víkend v květnu se při Jamboree schází bluegrassové kapely z celé České republiky, poslední červencový víkend patří velkolepé středověké slavnosti Rumpálování – hrad se při ní promění ve středověké tržiště plné starých řemesel a dobových hostů, akci provází divadelní, hudební, šermířská a kejklířská vystoupení. Každý sudý rok v srpnu se koná také Mezinárodní dudácký festival, navazující na dlouholeté dudácké tradice, strakonické jaro zase patří profesionálním i amatérským loutkářským souborům. Ty se každoročně účastní loutkářské přehlídky Skupovy Strakonice, která připomíná strakonického rodáka loutkáře Josefa Skupu (1892 až 1957), tvůrce Spejbla a Hurvínka.

Městské informační centrum
Velké náměstí 2, 386 21 Strakonice
tel.: 383 700 700, 383 700 701
e-mail: infocentrum@strakonice.net
www.strakonice.net

Vršík zvaný Kalvárie se nachází jihozápadně od strakonického hradu. Na jeho temeni stávala starobylá, původně gotická kaple Povýšení svatého Kříže. V okolí kaple se rozprostíral hřbitov, na kterém má být podle lidové pověsti pochován legendární Švanda dudák. Za vlády Josefa II. byla v roce 1781 kaple zrušena a o několik let později stržena, poté zanikl i hřbitov a barokní křížová cesta s obrazy strakonického malíře Antonína Zellerina z 18. století.

Sušické náměstí lemují malebné historické budovy, uprostřed stojí původně renesanční radnice s přístupnou vyhlídkovou věžičkou ►

Sušice a její turistická lákadla

Někdejší osada rýžovníků zlata, později královské město se soustavou pravidelných ulic a s centrálním náměstím se rozkládá po obou březích kdysi zlatonosné řeky Otavy. Dominantou historického jádra města je radnice s renesančním portálem. Na náměstí stojí za povšimnutí několik měštanských gotických domů – Voprchovský, v současné době sídlo Muzea Šumavy, Rozacínovský a Krocínovský, který je znám spíše jako hotel Fialka. Mezi další zajímavosti patří kostel sv. Václava, hřbitovní kostel Panny Marie a poutní kaple Anděla Strážce na kopci Stráž (o všech více v kapitole Duchovní památky), starý židovský hřbitov (více o něm v kapitole Židovské památky) a také rozhledna na vrchu Svatobor (více o ní v kapitole Rozhledny).

Městské informační centrum
náměstí Svobody 138, 342 02 Sušice
tel.: 376 520 537, 376 540 214
e-mail: icsusice@sumavanet.com
www.sumavanet.cz/susice

► Ve sklepních prostorech sušického muzea je instalována expozice rybářství

Muzeum Šumavy v Sušici

Voprchovský dům, dřívější děkanství a nyní sídlo muzea na hlavním sušickém náměstí, je jednou z nejzachovalejších stavebních památek města. I po renesanční přestavbě v domě zůstaly zachovány původní gotické klenby, portál a štítý zadního traktu. Kolem roku 1600 budova získala neobvyklý renesanční štít, který je téměř stejně vysoký jako vlastní stavba a prozrazuje vliv italské architektury. Patrně jen málokoho překvapí, že iniciátorem vzniku muzea byl roku 1880 místní učitel Josef Holík. Na výsledek jeho snažení se ovšem podíváme s jistou dávkou úcty, budeme-li vědět, že v té době bylo v českých zemích pouhých devět muzeí, a to sušické navíc bylo docela prvním na Šumavě i v Pošumaví. Bohaté sbírky a stále expozice dokumentují dějiny horního Pootaví, rýžování a těžbu zlata, historii města i tradici **sušického sirkařství** (o něm více v kapitole Technické památky). Od roku 2006 si návštěvníci mohou prohlédnout unikátní sbírku skla šumavských sklárů, kterou muzeu daroval český rodák Bruno Schreiber, žijící ve Švýcarsku. V nové stálé expozici spatříte prakticky všechny techniky, které se při výrobě skla v šumavských sklárnách používaly.

Otvírací doba: ►
cenová hladina: ★
náměstí Svobody 40, 342 01 Sušice
tel.: 376 528 850
e-mail: muzeum.susice@tiscali.cz
<http://muzeum.sumava.net>

► Známy sušický hotel Fialka

Rytířská klání O kopej svatého Jiří

Na sušickém ostrově Santos na Otavě se každoročně v polovině srpna konají zřejmě největší tuzemské rytířské turnaje na koních. Akci doplňují historické jarmarky a také koncerty, spousty návštěvníků v dobových kostýmech a další kratochvilné rejdy.

Sušický mechanický betlém

Jeden z největších mechanických betlémů v České republice je zároveň jedním z nejmladších – během deseti měsíců roku 2004 jej vytvořili dva šumavští řezbáři, Karel Tittl a Pavel Svoboda. Inspirací pro ně byla vzpomínka na ztracené sušické jesličky, jejichž součástí byla stará Sušice. I nový sušický betlém je obrazem kraje starých dob, a to od klasické dřevěné architektury přes roubenky a šumavské statky až po historické jádro Sušice. Mezi 35 objekty je radnice s funkčními hodinami, kostel sv. Václava i kaple Anděla Strážce, gotické domy na náměstí i dvě bývalé městské brány. V krajině jsou zasazeny klasické dominanty centrální Šumavy, například hrady Kašperk a Rabí, sklárna v Anníně, Mouřenec nebo kostel sv. Mikuláše v Kašperských Horách, znalce staré Šumavy potěší také bývalá židovská synagoga v Sušici nebo legendární prášilská papírna. Betlém také představuje některá tradiční řemesla – plavení dřeva, sklárství, sirkařství, pastevectví, hrnčířství, řezbářství, těžbu a rýžování zlata či mlynářství.

Pro úplnost dodejme, že betlém měří na délku 5 m, na výšku 2,8 m, je 3,5 m hluboký a má rozlohu přes 16 m². Vlastní jesličky tvoří 30 postav vysokých 30 cm, ovšem kromě nich je tu dalších 150 pevných a 150 pohyblivých figur na elektrický pohon. Pohybují se také mlýnská kola, vory a zvony, část budov je osvětlena. Betlém je jednou ze stálých expozic Muzea Šumavy v Sušici a kromě běžné otvírací doby je tradičně přístupný během adventu a Vánoc.

Muzeum Národního parku Šumava ve Vimperku

Nejstarší dochovanou částí vimperského zámekového areálu je Vlčková věž; je 13 m vysoká a vznikla v druhé polovině 13. století. Představuje jeden z mála zbytků původního hradu, později přestavěného na renesanční zámek. Současnou podobu vtiskly objektu schwarzenberské úpravy po velkém požáru v polovině 19. století. V části zámku nyní sídlí muzeum Národního parku a CHKO Šumava, jehož expozice se kromě šumavské přírody zaměřují na dvě tradiční vimperská řemesla – sklárství a knihtisk. Město se skutečně má čím chlubit; krátce po vynálezu knihtisku se v roce 1484 do Vimperka přistěhoval tiskař Jan Alacraw a vytiskl zde dvě latinské knihy, *Samomluvy sv. Augustina* a knihu *Alberta Magna Summa de Eucharista Sacramento* v krásné kožené vazbě. Po nich následoval první český tištěný kalendář pro rok 1485 s názvem *Minuci*. Ve Vimperku později vznikla jedna z nejstarších tiskáren v Čechách, která pracuje dodnes.

Hůř dopadlo šumavské sklárství; funkční sklárny v současné době prakticky neexistují a na dobu, kdy české sklo začalo vytlačovat ze světových trhů do té doby nejžádanější a nejkvalitnější benátskou produkci, už můžeme vzpomínat jen v muzejních expozicích.

Otvírací doba: ★
cenová hladina: ★
Zámek 1, 385 01 Vimperk
tel.: 388 411 506
www.npsumava.cz

Minimuzeum Zlaté stezky ve Vimperku

Další muzeum, tentokrát věnované Zlaté solné stezce, objevíte v gotickém sklepení v historickém jádru Vimperka. Jak název napovídá, expozice se celá věnuje jedné z nejméně frekventovaných středověkých obchodních komunikací střední Evropy. Trasa Zlaté stezky se během staletí vyvíjela a měnila; ve své konečné podobě se skládala ze tří hlavních větví, pojmenovaných podle cílových měst v Čechách – nejstarší a nejvýznamnější prachatické větve, vimperské a kašperskohorské. Nejslavnější časy stezka prožívala od 14. do 16. století, naopak drtivě na ni dolehly husitské války a hlavně válka třicetiletá. Po jejím skončení Habsburkové prosadili monopol své soli, dovážené z Lince do Českých Budějovic, a tím poklesl jak význam pasovské soli, tak Zlaté stezky.

Byť obchod pozvolna vyhasl, Zlatá stezka se stala pojmem a v povědomí obyvatel Šumavy a přilehlých českých i německých oblastí přetrvávala po staletí. I dnes stojí u zrodu řady česko-německých přeshraničních akcí a iniciativ.

S minulostí Zlaté stezky se můžete seznámit v několika expozicích, zejména v **prachatickém a volarském muzeu** a na **hradě Kašperk** (o obou muzeích více v této kapitole, o hradu Kašperk v kapitole **Hrady a zámky**). Dosud opomíjenou vimperskou větev přibližuje vimperské minimuzeum.

Pikantní je přitom skutečnost, že tato větev jako jediná zůstala dodnes v provozu. Její trasu totiž zhruba kopíruje silnice, která vede z Vimperka přes Kubovu Hůl a Horní Vltavici do Strážného a prakticky jako jediná se prodírá přes centrální masiv Šumavy z Čech do Německa.

Prohlídky Minimuzea Zlaté stezky a městské zvonice řídí Turistické informační středisko Vimperk, prohlídky lze dohodnout individuálně.

Otvírací doba: ○
cenová hladina: ★
Muzeum: náměstí Svobody 8
385 01 Vimperk
Turistické informační centrum: Náměstí
Svobody 42, 385 01 Vimperk
tel.: 388 411 894
e-mail:
infocentrum@mesto.vimperk.cz
www.vimperk.cz

Kolibříci

Na tiskařskou tradici navázal v roce 1855 Jan Steinbrener založením světoznámých tiskáren, proslulých tiskem modlitebních knížek, kalendářů i speciálních kolibříčích koránů o rozměrech 18 × 27 mm s 832 stranami v desítkách světových jazyků; část této produkce můžete vidět právě ve vimperském muzeu.

▲▲ Expozice Minimuzea Zlaté stezky ve Vimperku

Volarské slavnosti dřeva

Od roku 1993 se o předposledním srpnovém víkendu ve městě pravidelně konají Slavnosti dřeva, velkolepá kulturní akce se šumavským bálem pod širým nebem a lidovým trhem, kde několik desítek řemeslníků předvádí stará, mnohdy již téměř zapomenutá řemesla. Součástí slavností je i zábavná soutěž o putovní dřevák, jíž se vedle místních účastní družstva z partnerských měst z Rakouska a Německa. Pokud se navíc na slavnosti dostavíte v tradiční dřevěné obuvi, můžete se spolu s ostatními účastníky pokusit překonat místní rekord. Počet nadšenců se každoročně zvyšuje; při slavnostech v roce 2003 tak například přišlo 242 „odřevákových“ lidí, a dokonce i jeden pes.

www.mestovolary.cz

Alpské dvorce ve Volarech

Dobytkáři ze Štýrska a Tyrol se dlouho udrželi jako rázovitý živel, který se od ostatních obyvatel Šumavy lišil nejen zvyky a odíváním, ale i typem domů. Volary jsou jediným místem v České republice, kde můžete obdivovat účelnou krásu roubených alpských usedlostí. Vinou častých požárů se ovšem domů tohoto typu zachovalo jen několik, v jednom z nich sídlí volarské Městské muzeum.

Roubené statky ve Volarech ▲ ▼

Slunce, seno... a Stodola Michala Tučného

Pokud máte rádi trojici filmových komedií Zdeňka Trošky, pak se rozhodně musíte podívat do Hořtic, vesnice ležící jen několik kilometrů od Volyně. Právě tady měl chalupu zpěvák a hudebník Michal Tučný – a sem se také tradičně koncem prázdnin sjíždějí všichni jeho příznivci, obdivovatelé a přátelé na několikahodinový koncert zvaný Setkání přátel aneb Stodola Michala Tučného, vyhlášený především báječnou atmosférou. Rodiny s dětmi najdou v rodišti a sídle jihočeského krále a režiséra Zdeňka Trošky také pohádkovou kancelář, která je součástí projektu Pohádkové království (více o něm v kapitole Když cestujete s dětmi).

www.kyno.cz

Železnorudské sklárství

Se jménem sklářské rodiny Abelů se setkáte i na jiných místech Šumavy, například v Hůrce, přes kterou vede jedna z cest k jezeru Laka (o obou více v kapitole Přírodní zajímavosti). Zatím však zůstaňme v okolí Železné Rudy. Jen kousek od zaniklého zámku Debrník (více o něm v kapitole Hrady a zámky) ležela na samých česko-bavorských hranicích osada Ferdinandov (Ferdinandsthal). V roce 1835 tady Ferdinand Abele postavil sklářskou huť, kde prováděl první pokusy s litými zrcadly. Novou převratnou technologii si vynutila konkurence z Francie a Belgie, ale Abelové v tomto boji uspěli. Litá zrcadla z železnorudských skláren s rozměry až 120 × 250 cm patřila ve své době ke světové špičce co do kvality i původu.

Městské muzeum Volary

Volary, v minulosti osada dřevařů, dnes oblíbené letovisko, nabízí nejednu zajímavost – například mohutné roubené horské dvorce tyrolského typu, kde se celé hospodářství včetně obytné části, chlévů, maštale i stodoly vešlo pod jednu střechu. Vznikly díky komunitě alpských horalů, kteří na Šumavu přinesli své zvyklosti včetně architektury. Původní tyrolský vzhled celého městečka narušil velký požár roku 1863, kdy bylo zničeno padesát devět domů, škola i kostel.

S těmito stavbami se můžete seznámit skutečně do nejmenších podrobností, protože v jedné z původních usedlostí sídlí volarské Městské muzeum. Stálá expozice připomíná historii a význam solné Zlaté stezky, najdete tu také pěkné snímky starých Volar a pro děti je určena expozice dřevěných hraček, slibně nazvaná Kdo si hraje, nezlobí. Část muzea se věnuje tragické události z posledních dnů druhé světové války, kdy ve Volarech při nekončném dlouhé cestě z koncentračního tábora v Ravensbrücku a Helmbrechtsu zahynulo celkem 95 židovských žen z Polska, Maďarska, Ruska, Německa a Čech. Památník obětí pochodu smrti můžete navštívit na zvláštním hřbitově.

Otvírací doba: ▲
cenová hladina: ★
Česká 71, 384 51 Volary
tel.: 388 333 259
www.mestovolary.cz

Muzeum ve Volyni

Řada českých hradů a zámků slouží jako muzejní objekty, ale volyňské muzeum je přesto výjimečné – sídlí totiž v malebné středověké tvrzi ze 14. století, která byla po několik staletí využívána jako sýpka. Expozice se věnuje nejstarším dějinám Volyňska a historii tvrze, velkou pozornost přitahuje národopisná expozice lidového malovaného nábytku. Součástí programu jsou i krátkodobé výstavy s muzejní nebo výtvarnou tematikou, koncerty a přednášky.

Otvírací doba: ▲
cenová hladina: ★
Školní ulice, 387 01 Volyně
tel.: 383 372 481
e-mail: m.v@wo.cz
www.volyne.eu

Poštovní muzeum ve Vyšším Brodě

V raně barokní budově bývalého opatství cisterciáckého kláštera ve Vyšším Brodě je umístěna pobočka pražského Poštovního muzea. Expozice mapuje dějiny poštovníctví v českých zemích od roku 1526 do současnosti; spatříte zde poštovní uniformy a mapy, pokladny, schránky, kalamáře, historické telegrafní přístroje, dálnopisné stroje, manuální i automatické telefony, poštovní saně i poštovní známky s uměleckými náměty. Nechybí ani výstava kočárů, poštovních dostavníků a dalších dobových dopravních prostředků.

Otvírací doba: ▲
cenová hladina: ★
Kláster 136, 382 73 Vyšší Brod
tel.: 380 746 679
e-mail: info@cpost.cz
www.cpost.cz

▲ Takzvaný Landauer byl vyroben na objednávku rodiny Waldsteinů roku 1829 v Londýně; exponát Poštovního muzea

Muzeum Šumavy v Železné Rudě

Muzeum Šumavy je umístěno ve vile, kterou si nechali v roce 1877 vystavět majitelé bývalé železnorudské sklárny, členové významného sklářského rodu Abelů. Rodinu připomínají nejen historické portréty a dobové interiérové vybavení, ale také kdy-si oblíbené podmalby, obrazy na skle se zrcadlovým pozadím od malíře Vincence Jankeho z prvních let 19. století. Pozornost návštěvníků si také zaslouží expozice věnovaná šumavskému železářství a hamernictví, dozvíte se i pár zajímavostí o **zaniklém záměčku Debrník** (více o něm v kapitole **Hrady a zámky**). V budově muzea sídlí rovněž železnorudské informační centrum.

Otvírací doba: ●
cenová hladina: ★
Javorská 154, 340 04 Železná Ruda
tel.: 376 397 319 (muzeum),
376 397 033 (informační centrum)
e-mail: itcruda@sumava.net
www.sumavanet.cz/zeleznaruda
<http://muzeum.sumava.net>

▲ Vstupní část expozice Poštovního muzea ve Vyšším Brodě seznamuje návštěvníky s počátky státní pošty v českých zemích od 16. do 18. století

Muzeum historických motocyklů a loutek v Železné Rudě

Bývalý železnorudský zámek patří mezi nejstarší dochované stavby v centrální části Šumavy. Byl postaven v roce 1706 jako letní sídlo hrabat Nothaftů, kteří sem jezdili na lovecké výpravy. Po celkové rekonstrukci se zámek stal sídlem muzea, které je mladším bratříčkem obdobného **Muzea historických motocyklů a dřevěných hraček v Kašperských Horách** (více o něm v samostatném hesle v této kapitole). K vidění jsou například unikátní motocykl Görner Klatovy z roku 1921 nebo jeden z posledních vyrobených motocyklů Orion z roku 1930. Kromě historických motocyklů a jízdních kol můžete v Železné Rudě obdivovat také několik historických automobilů, třeba populární Aerovku nebo první vyráběný automobil Škoda na dřevěných loukoťových kolech. Expozice se každý rok doplňuje a rozšiřuje. Chcete-li vidět dvoumetrového mrože, čerty, ježibaby nebo kašpárky, čeká na vás expozice loutek a dalších originálních pohádkových postav v pravém křídle zámku. Na nádvoří se v letní sezoně často pořádají hudební či divadelní představení pro děti i dospělé, případně čtení pohádek a pověstí pro nejmenší návštěvníky. Novinkou je sklárna, která by v budoucnu měla být otevřena v zadní části zámku a měla by navázat na tradiční výrobu šumavského skla.

Otvírací doba: ▲
cenová hladina: ★
Belvederská 1, 340 04 Železná Ruda
tel.: 606 737 041

◀ Na rozdíl od blízkého zámku Debrník (více o něm v kapitole **Hrady a zámky**) měl železnorudský zámek v roce 1989 štěstí a jen zážrakem unikl demolici. Demoliční výměr byl však již přichystán...

